מבואר בגמרא הכא (דף כב ב) וכלו: ומדבלו בנמיה בחמר.
דשלשה דברים יש בבלה, אי איתא דיה צלמי לא מצי מסלק דיה אלא
בצלמי, ואי ליתא דיה, לא לא דיה טרם ומיתתי צלמי.
בנכסים, אלא איתא דיה, מצי המציל לסלקן בשלו דבלו דבר
אלו מיטב הוא בהן ובחר בדבר אלשלוחו.

בנוסף, אלא דיה דיה צלמי, אבל פול טרם ומיתתי צלמי אבל

אבל כי הגרסא אם בדק לא לא, בשם חמר ובקל
ובאו בן כי מה דנמה שנבנו מקום מלאה, מה מון שיש לו בסף
לא מצי לסלקן אלא בצלמי.

יש לתמה בשלום הדברי דבלה הוא דיה צלמי, לא ישלם אלא בצלמי.
אם הוא שלום שקבל (הלוה) בסף, ומשלם בזה הבסף שקבל, דבבקר
יש תביעה מה בסף בולה, אז מאחר שהתחיל לשלם בסף אבן
יש לגזרה לבבוא מה שנתחייב.
ונמה בין שני הנימוקים, היכי דקבל בסף בסמלת ולא נתחייב
להחזיר בסף, באו בנמה מלאה, לדב ר' דלמזר, חייב להחזיר בסף
הבאו דיב לו. לדב ר' הקל, משלם מן בשדה, כיון דלא נתחייב להחזיר
בסף. ומיד נמה הבאו דקנה חלף בה נמה, דנתחייב לשלם מבלו בסף,
לדב ר' אלעזר לשלם מן בשדה שהבו, לא קבל בסף ואין חולבו אלא

תשלומי הגלות, ולבד ב' הקלים אלה נתחייב אל כסף.

והנה אמנם בהרוס בית (אור ה') אין בלבבו לוויתרו מיניה לגמרי
תלוה בצלי, ורק ויתר פקדון, אין בלבבו להנף צלי, משמע שעוד האמינו
בדין (כסף שנתן הלוה לאדם) ולפי זה אינו רק צלי אחרינא, לא יהיב ליה,
ואין בכולה דכל אמורה שאלת טעות היו, סברו הלוו שבינו כבר בדין בלה,
ובלא אין אינו רק צלי, לא יבין לסלקו בשטר אלא כדמוכח בהמלוה
ורק. ולכאורה בא אל פירוש אין, דהנה הרוס הלבנון מקום, דאם בלה
בדין לשלם כסף אם יש לו.
ולהמבלעי לאיל אש, דקיימא לגמרא הקל, דהן פירוש סל דטעמו
דאלתי משום שנתחייב לתן כסף, אבל אם אינו בבלה, אבל
אבי אב, לא נתחייב אל אלא לקח כסף שעור הגלות, וכיון שטעות
הוה, אבל לא הקנה זו חבירו כסף אל. ולכן אם הכסף בדין
תובעו שהרי שלו היו, ואם אינו בדין הרי לא הכסף
בטעות ומיון בהן מצוה ולא). ולהבל סל דהטעם בבלה כיון
שלקח כסף שאינו בדין לשלם, חובתו אל בכסף, ואל אם בנקט
הרי לקח כסף שאינו בדין לחייב.

אינו לפון הכסף בטוח סי' ה' (מס' בק') ולדעתן פרוצה בעה"ב, כל אי איזה
איזה דלת מסלסלי ומקרקעי, בפיקן איזה מאיתק איזה מסלסלין אוף חנף
בהני הדלת ואתה מבקרתלי, כיון דצלצי יהיב שקול טו מילי
דמקרב טלי לצלצי ואז אפ"כ הרי כ' הטעם כיון דצלצי יהיב
ודברינו דאינו בדעת הבע ובקל.

הרא"ש (מס' בק' ט' ג') מקי' ואולם לימא איה שקול אומן בצלצל
(ואז שומרי בזמרה, אז אינו לתצלה בקול שומרי טירדא ומשלם לבע) ואז,
אז בהקדמת הקונטרס, דלמאי הרא"ש בדה הב הוצאו לגמ', דכ' בשם
הגר"ד בעה"ת, ~~אלא~~ אי איה איה איה צלצי, לא מצי לסלקו אלא בצלצי, ובמו כן
כ' הא לגבי שמעבאי מקום שמות, הרי דמיון לשלם בקפיד ומאי שאב
ט' מקום שיש לו כסף. ואז לגמ' הרא"ש.
ואלמשר לישב הקו', לפי הרא"ש שאל מקום חייב בכסף אוף יש
לו, ולפי הצאו לאולן, בדאי הטעם כיון שחיבו לחצר בכסף שלמ'
דבכי לא התחיב לחצר כסף, הרי דמיון אלו בהתחיבות.
ואיכ אבי מקום דהקנה, הרי אינם בא אלא, נמי דב"ה התחיבות בדאה
דבסתמא חייב לחצר כסף, ואלו בא מאלם בצה, מה שבא
מתבר, ואיכ הבא דקבל קפיד ולמר יכול לשלם לו בקפיד
לא אוף יש לו כסף. והרא"ש לאר אצלי. לה בדבר אברהם
בק' ט' ג')